

**ปัญหาการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติ
ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553¹**

ร้อยตำรวจโทหญิงอรุณญา นุ่นขาว²

จากการศึกษาปัญหาการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญ ความหมาย แนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชนในคดีอาญา เนื่องจากการเด็กหรือเยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญมากของประเทศชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นพื้นฐานของการบริหาร การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังนั้น เด็กและเยาวชนเหล่านี้จึงควรได้รับการปกป้องคุ้มครองให้เติบโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศ แต่เนื่องจากปัจจุบันสังคมไทยประสบปัญหาอันเกิดจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น นับวันยิ่งทวีความรุนแรงซับซ้อนและขยายมวงกว้างเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทยถูกกำหนดโดยพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เป็นหลัก โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดมาตรการพิเศษต่าง ๆ เพื่อใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยมาตรการต่าง ๆ ที่ว่านั้นล้วนแต่อยู่ภายใต้วัตถุประสงค์ที่ต้องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและเพื่อเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมไปพร้อม ๆ กัน เมื่อเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด มาตรการสำหรับผู้กระทำความผิดก็ย่อมต้องเป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเริ่มจากกระบวนการสอบสวนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 บัญญัติไว้ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับความยุติธรรมมากที่สุด อย่างไรก็ตามในการดำเนินคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดก็ต้องคำนึงถึงสิทธิของเด็กและเยาวชนด้วย ซึ่งในกระบวนการที่จะใช้ในการสอบสวนเพื่อค้นหาความจริงและการใช้มาตรการทางอาญาแก่เด็กและเยาวชน จึงมีลักษณะที่มุ่งเน้นที่จะให้ความคุ้มครองต่อสิทธิของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และพยานที่เป็นเด็กและเยาวชน เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เด็กและเยาวชนต้องได้รับผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจ และสำหรับมาตรการการสอบสวนเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดทางอาญาก็เช่นกัน กฎหมายได้วางมาตรการการสอบสวนที่แตกต่างจากมาตรการการสอบสวนผู้ใหญ่ ดังนั้น ผู้ศึกษา

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี วงษ์วิฑิต และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปภาศรี บัวสวรรค์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชาย รัตนเชื้อสกุล

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จึงจะกล่าวถึงความสำคัญของการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนในคดีอาญาและการคุ้มครองสิทธิของเด็กหรือเยาวชนในคดีอาญา

แม้ว่าพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 จะเป็นกฎหมายที่จัดตั้งขึ้นเพื่อกำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินคดีกับเด็กหรือเยาวชนตั้งแต่ขั้นตอนการจับกุม การสอบสวน จนถึงขั้นการพิจารณาคดีและพิพากษาในชั้นศาลที่มีเจตนารมณ์และบทบัญญัติที่มุ่งฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนที่ทำความผิดทางอาญามากกว่ามุ่งลงโทษก็ตาม ทั้งนี้ก็พบว่าพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ก็ยังคงมีช่องโหว่ของตัวบทบัญญัติของกฎหมายในบางประการที่จำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันให้มากขึ้น ดังที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาถึงประเด็นปัญหาต่างๆ ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ปัญหาข้อจำกัดในการจับกุมเด็กหรือเยาวชน

สำหรับการจับกุมเด็กหรือเยาวชนนั้น กฎหมายได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 66 ซึ่งในกรณีมาตรา 66 วรรคหนึ่ง ระบุว่า เด็กอายุยังไม่เกิน 15 ปี ห้ามมิให้จับกุมเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่ เด็กนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีหมายจับหรือคำสั่งของศาลเท่านั้น และในมาตรา 66 วรรคสอง กรณีเยาวชนอายุเกิน 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี กฎหมายระบุว่าในการจับกุมให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 ทั้งนี้ ในการพิจารณาการออกหมายจับเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด ให้ศาลคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญโดยเฉพาะในเรื่องอายุ เพศ และอนาคตของเด็กหรือเยาวชนที่พึงได้รับการพัฒนาและปกป้องคุ้มครองตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 67 อีกทั้งเหตุที่จะออกหมายจับได้ก็ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 66

ดังนั้น ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 66 ประกอบมาตรา 67 กฎหมายได้กำหนดข้อจำกัดในการจับกุมเด็กไว้ว่าจะกระทำได้อีกก็ต่อเมื่อต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 วรรคแรกและ (1) ประกอบมาตรา 66 เท่านั้น ดังนั้น การจับกุมเด็กโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่จะพบการกระทำความผิดซึ่งหน้าเท่านั้น ทั้งนี้ จึงเป็นข้อกังขาว่าการที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นนี้อาจทำให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการจับกุมเด็กหรือเยาวชนหรือไม่ และหากกฎหมายบัญญัติไว้ในลักษณะเช่นนี้แล้วการคุ้มครองผู้เสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนจะมีผลกระทบและได้รับความยุติธรรม อาจมีผลกระทบที่จะทำให้เกิดปัญหาด้านการบังคับใช้ที่อาจไม่มีประสิทธิภาพและขัดต่อเจตนารมณ์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือไม่ เพราะจะต้องกระทำโดยความสะดวกรวดเร็ว และเป็นธรรม

ประเด็นที่สอง ปัญหาระยะเวลาในการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชน

ในการควบคุมตัวผู้เด็กหรือเยาวชนในชั้นพนักงานสอบสวน กฎหมายให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันที ภายในเวลา 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไป

ถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 72 แต่ในกรณีมีการจับกุมตัวโดยภายหลังมีการ สอบถามเบื้องต้น ตามมาตรา 70 แล้วให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตาม มาตรา 72 วรรคแรก ดังนั้นจาก การที่กฎหมายระบุให้ระยะเวลาในการสอบสวนไว้ตามมาตรา 72 อันมีเงื่อนไขให้กระทำภายในข้อจำกัด ของเวลา 24 ชั่วโมงนั้น จึงอาจจะไม่เป็นธรรมแก่เด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหา เนื่องด้วยระยะเวลาดังกล่าวเป็นเหตุ ทำให้เจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติเร่งกับเวลาเพราะจะต้องกระทำการสอบสวนเบื้องต้นให้เสร็จภายใน 24 ชั่วโมง จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องความสมบูรณ์ของสำนวนหรือความถูกต้องของขั้นตอนตามกฎหมายหรือการ ไม่สามารถนำเด็กหรือเยาวชนไปยังศาลได้ทัน ประกอบกับการดำเนินการในข้อกฎหมายในชั้นสอบสวนมี หลายขั้นตอน ด้วยเหตุเพราะในบางคดีที่จำเป็นจะต้องใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูล เพื่อทำสำนวนของเจ้า พนักงาน ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวจึงไม่เพียงพอ อีกทั้งกฎหมายไม่ได้ระบุให้สหวิชาชีพเข้ามาร่วมสอบปากคำ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เด็กไม่สามารถให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่พนักงานสอบสวนเพื่อทำการบันทึกเป็นหลักฐานได้ ครบถ้วน โดยข้อกำหนดทางกฎหมายเหล่านี้ล้วนจำเป็นและมีความสำคัญที่จะต้องใช้เวลา ของเวลา ทั้งสิ้น จึงอาจส่งผลกระทบต่อกรปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่าง เต็มที่และมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในประเด็นดังกล่าวนี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในทางปฏิบัติ ในทางที่จะคุ้มครองสิทธิและความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญยิ่งในชั้นสอบสวน

ประเด็นที่สาม ปัญหาการกำหนดโทษในมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาของเด็กหรือ เยาวชน

สำหรับการกำหนดโทษในมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาของเด็กหรือเยาวชนนั้น ตาม พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 41 ประกอบกับมาตรา 86 กฎหมายให้อำนาจว่าด้วยเรื่องมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในคดีที่เด็ก หรือเยาวชนในกรณีที่เกิดมีอัตราโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 5 ปี ซึ่งผู้ต้องหาที่เป็นเด็กหรือเยาวชนไม่เคยต้องคำ พิพากษาเป็นที่สุดสำหรับโทษจำคุก ซึ่งหากเด็กหรือเยาวชนนั้นสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดี นอกจากนี้ ผู้อำนวยศาลสถานพิณจะต้องเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้องจึงให้จัดทำ แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติโดยได้รับความยินยอมจากเด็กหรือเยาวชนและผู้เสียหาย ด้วยหากคดีนั้นเป็นคดีที่มีผู้เสียหายได้

ทั้งนี้ จึงจะเห็นได้ว่า ตามมาตรา 86 กฎหมายไม่ได้กำหนดข้อยกเว้นแห่งฐานความผิดที่มีเหตุแห่ง ลักษณะของคดีทางอาญาไว้ คงกำหนดไว้เพียงแต่ข้อยกเว้นในเรื่องอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกิน 5 ปี ซึ่งเป็นข้อกำหนดเงื่อนไขให้เด็กหรือเยาวชนสามารถร้องขอมาตรการพิเศษได้ภายใต้ข้อจำกัดที่กำหนดนี้ ดังนั้นการที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นนี้จึงเป็นการให้สิทธิแก่เด็กมากจนเกินไปหรือจำกัดสิทธิแก่เด็กในทาง กฎหมายหรือไม่ และการที่กฎหมายไม่มีข้อยกเว้นในการใช้สิทธิตามมาตราดังกล่าวนี้ขัดกับหลักการ คุ้มครองทางคดีแก่เด็กหรือไม่ เหตุเพราะเนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดว่าคดีประเภทใดบ้างที่ควรจะต้อง ได้รับการยกเว้นในการใช้สิทธิมาตรการพิเศษจึงอาจส่งผลกระทบต่อการใช้สิทธิของเด็กได้ทางเดียวโดยไม่ มีความยืดหยุ่นในเรื่องโทษและลักษณะคดีแห่งฐานความผิด เพราะกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะต้อง

กระทำโดยเคร่งครัด ซึ่งอาจทำให้ผู้เสียหายที่เป็นเด็กไม่อาจได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้เกิดประสิทธิภาพเพียงพอตามวัตถุประสงค์แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้ ด้วยเหตุนี้ จึงถือว่าขัดกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งสาระสำคัญ ข้อ 1 ข้อ 2 ของปฏิญญา กล่าวถึงหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชนว่ามนุษย์มีสิทธิติดตัวมาตั้งแต่เกิด มนุษย์มีศักดิ์ศรี มีความเสมอภาคกัน ประกอบกับ การคุ้มครองสิทธิเด็กในข้อ 25 (2) คือ “มารดาและเด็กมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลรักษาและการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เด็กทั้งปวงไม่ว่าจะได้เกิดมาในหรือนอกสมรสจะต้องได้รับการคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกัน”

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ปัญหาการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ทั้ง 3 ประเด็นปัญหา ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาข้อจำกัดในการจับกุมเด็กหรือเยาวชน

ควรแก้ไข มาตรา 66 วรรคหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เป็น “การจับกุมเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

ควรเพิ่ม ในหมวด 6 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) ว่าด้วยเรื่อง พนักงานสอบสวนพิเศษคดีเด็กและเยาวชน และเจ้าหน้าที่คดีพิเศษคดีเด็กและเยาวชนเพื่อทำหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. คุณสมบัติเพื่อประโยชน์ของทางราชการในการสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน จำเป็นต้องมีบุคลากรซึ่งมีความรู้ความชำนาญหรือประสบการณ์สูงเพื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดี โดยให้ตำแหน่งพนักงานสอบสวนพิเศษคดีเด็กและเยาวชน และเจ้าหน้าที่คดีพิเศษคดีเด็กและเยาวชน เป็นตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

2. ขอบเขตความรับผิดชอบของตำแหน่งพนักงานสอบสวนพิเศษคดีเด็กและเยาวชน และเจ้าหน้าที่คดีพิเศษคดีเด็กและเยาวชน

3. ให้การสนับสนุนของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนและสอบสวน เพราะบางคดีจะมีคดีเด็กหรือเยาวชนปะปนกัน

4. ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีให้พนักงานสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน มีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่หรือพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สามารถกระทำการ เช่น ขอออกหมายจับ การจับกุม การค้น การควบคุม การสืบสวนสอบสวนได้เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

5. กำหนดให้มีคณะกรรมการพนักงานสอบสวนคดีเด็กและเยาวชน คอยกำกับดูแลหน่วยงานในการปฏิบัติหน้าที่ ตาม พระราชบัญญัตินี้

2. ปัญหาระยะเวลาในการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชน

ควรแก้ไขเพิ่มเติม ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพิ่มเติม (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2550 มาตรา 134/2 เป็น “ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 133 ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ที่จะต้องแยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กด้วยทุกครั้ง โดยไม่แยกประเภทแห่งคดี”

ควรเพิ่มเติม มาตรา 72 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เป็น “ตามความในวรรคหนึ่ง ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับ ให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันทีภายในกำหนดระยะเวลา หากความผิดนั้นต้องโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปและต้องกระทำโดยเคร่งครัด”

ควรเพิ่มเติม มาตรา 72 วรรคห้า เข้าไปในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ว่าด้วยเรื่องระยะเวลาในการสอบสวนเด็กหรือเยาวชนเบื้องต้น โดยเพิ่มข้อความ “เหตุจำเป็นอันสำคัญเพื่อประโยชน์ต่อการสอบสวน” ให้สามารถขยายระยะเวลาให้มีความยืดหยุ่น ไม่ตึงเกินไปที่อาจเกิดผลเสียแก่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้เกิน 24 ชั่วโมงได้ โดยบัญญัติว่า “ตามความในวรรคหนึ่ง ในกรณีที่มิเหตุจำเป็นอันสำคัญเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนที่สมบูรณ์ และเพื่อความสะดวกในการส่งศาลของพนักงานสอบสวน ให้สามารถขยายระยะเวลาได้แต่รวมกันแล้วไม่เกิน 48 ชั่วโมง และต้องมีผู้ปกครองหรือญาติหรือบุคคลอื่นใดที่เด็กไว้ใจอยู่ด้วยในระหว่างการควบคุมตัวตามระยะเวลาดังกล่าวที่ขยายออกไปนี้ในสถานที่ที่เหมาะสม”

3. ปัญหาการกำหนดโทษในมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาของเด็กหรือเยาวชน

ควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 86 วรรคหนึ่ง เป็น “ในคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกิน 5 ปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดีเมื่อค้ำถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต อาชีพฐานะและเหตุแห่งการกระทำความผิดแล้ว หากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง ให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเด็กหรือเยาวชนจะต้องให้บิดา มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยปฏิบัติด้วย ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยนความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน บรรเทา ทดแทน หรือชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหาย หรือเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ชุมชนและสังคมแล้วเสนอความเห็นประกอบแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณา โดยการจัดทำแผนแก้ไข

บำบัดฟื้นฟูดังกล่าวต้องได้รับความยินยอมจากเด็กหรือเยาวชนและผู้เสียหายด้วยหากคดีนั้นเป็นคดีที่มีผู้เสียหาย”

ควรเพิ่มเติม มาตรา 86 วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เป็น “ตามความวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมร่วมกับผู้อำนวยการสถานพินิจในการพิจารณา หากเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตัวเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู”

เอกสารอ้างอิง

กิตติ ชยางกุล. “ตัวชี้วัดสิทธิเด็ก Children’s Rights Indicators.” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์น

เอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 9, 3 (กันยายน-ธันวาคม 2562): 4.

ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2559.

ทวีป ศรีน่วม. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ปรับปรุงล่าสุด พ.ศ. 2565. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนิติธรรมาลัย, 2565.

ปราณี สุวรรณทรัพย์และสุนทรี บุญชิตชน. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาของเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.” วารสารปัญญาปณิธาน 7, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2565): 233-234.

เมธพร กาญจนเดชะ. “ปัญหาการกำหนดเงื่อนไขของมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด.” วารสารการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6. (2562 “สังคมผู้สูงวัย: โอกาสและความท้าทายของอุดมศึกษา”): 411.

ลัดตะนา อินทพล. “การหันเหคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทย-ลาว.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม, 2553.

ศรันยา สีมา. “การสอบสวนในคดีอาญา.” วารสารร้อยเรื่องเมืองไทย. (2564): 1-2.

ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (แก้ไขปรับปรุงตาม ฉบับที่ 2 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2558 ฉบับที่ 4 และฉบับที่ 5 พ.ศ. 2559) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2560.

สุธิดา กาญจนวงษ์. “การดำเนินคดีอาญาขั้นเจ้าพนักงาน.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต.

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2550.

อนุสรณ์ ศรีเมนต์. “กฎหมายศาลเยาวชนและครอบครัวสามารถแก้ไขความประพฤติที่เสียหายของเด็กหรือเยาวชนได้จริงหรือ.” วารสารศาลยุติธรรม 9, 2 (เมษายน – มิถุนายน 2559): 48.